

Тәлімгердің жас маманмен I жарты жылдықта жүргізілген жұмысының есебі
Тәлімгер Қойланова Гаухар Жарасқызы

2020-2021 оқу жылында жас мамандар Шураева Айдана Шахитдинқызына тәлімгер болып бекітілдім. Ең алдымен жас мамандарды педагог жұмыстары және ережелерімен таныстырып өттім.

Тәлімгерлік жоспары

Тәлімгерлік етудің мақсаты		Тәлім алушымен тәлімгерлік жұмыс жүргізу арқылы оқыту мен оқу үдерісіне өзгерістер енгізу		
Күтілетін нәтиже		Тәлім алушы жаңаша сабақ жоспарлауды, сындарлы оқытудың әдіс-тәсілдерімен танысады. Тәлім алушы оқыту мен оқу үдерісін дамытуға, жақсартуға үйренеді, қолданады		
№	Жүргізілетін жұмыс түрі	Мақсаты	Күтілетін нәтиже	Мерзімі
1	Жұмыс оқу бағдарламасын құруға көмектесу.	Құрылған жоспар талданып, бекітіледі. Тәлім алушы анықталады	Тәлім алушы өзінің кәсіби дағдысын дамытады	Қыркүйек
2	Жас маманның күнделікті сабақтарына қатысу. «Не болып жатқанын» анықтау. Жас мамандармен әңгіме лесеу, проблеманы анықтау	Жас маманның сабақтарына қатысып, қандай көмек керектігі анықталады	Өз сабағында көмек қажет тұстарын аңғарады	Жоспар бойынша
3	Жас мамандарды тәжірибелі оқытушылардың сабақтарына қатыстыру	Жас мамандар сабақтардан жаңаша әдіс-тәсілдерді үйренеді	Педагогикалық қызмет барысында қиындық келтірген мәселелерін шешеді	Үнемі
4	Жас маманға оқытушының қажеттілігіне сәйкес әдістемелік көмек көрсету	Жас маманның педагог ретінде тәжірибе-билік дағдыларын жетілдіруге көмектесу	Жас маман өзінің кәсіби дағдыларын дамытады	Жыл бойы
5	Бірлесе отырып жаңа әдіс-тәсілдерді пайдаланып жоспар жасау	Сабақ жоспарына жаңа әдіс тәсілдерді қолдануға үйрету	Сабақты талапқа сай жоспарлай алады	Қаңтар
6	Ашық сабақтарға қатыстыру	Жас маманның тәжірибесін жетілдіру мақсатында ашық сабақтарға қатыстырту	Кәсіби білімін, игерген дағдылары мен тәжірибесін жетілдіреді.	Жоспар бойынша
7	Жас маманмен жүргізілген жұмыстар жайлы бейресми әңгіме жүргізу	Тәлімгер жас мамандармен жұмыстардағы өзгерістер жайлы әңгіме жүргізеді	Өз сабағына қолданатын әдіс-тәсілдерді үйренеді	Сәуір
8	Жас мамандардың сабақтарына қатысу. Жас маманның жұмыстарындағы өзгерістерді көру, тәжірибені талдау	Тәлімгер жас маманның сабақтарына қатысады. Жұмыс барысындағы өзгерістерді анықтайды.	Жас маманның педагогикалық қабілетін дамытады	Жоспар бойынша
9	Өткізілген жұмыстарға талдау жасау.	Жас маманның атқарған өз жұмысы туралы пікірін білу	Жас маман атқарған жұмысына қорытынды жасай алады	Мамыр

Жас маман Шураева Айдана Шахитдинқызы өз жұмыстарына тиісті қарайтын, жаңашылдыққа бейім, тіл табысуда қиындық тудырмайтын пәндері, мамандықтары бойынша жетістікке ұмтылатын деңгейлік курстан өтпеген, оқытушылық қызметті жаңа бастап отырған оқытушы. Оқу жылының басында арнайы пәндер және өз сабақтары бойынша оқу бағдарламаларымен танысып, түсіндіріп өттім.

Сағат жүктемелерін ескере отырып, сабақ кестесі мен жұмыс оқу бағдарламасын құрдық. Жас мамандарға өндірістік оқыту шеберінің міндеттерін таныстырып өттім. Гаухар

Жарасқызы өндірістік шебер және арнайы пән оқытушысы. Оған Дизайн мамандығының 3 курс білім алушыларына арнайы пәндерден сабақ беру жүктемесі берілген. Айдана Шахитдинқызына алғаш рет ұстаздық жолды бастап отырғандықтан күнтізбелік тақырыптық жоспар, күнделікті сабақ жоспарын құруда әдістемелік жетекші әдіскер және тәлімгері менен біраз қолдау, көмек көрсетілді. Дегенмен, жас маман Шураева Айдана жоспарды уақытында жасап тапсырып отырды.

2 курс студенттеріне желтоқсан айында сабағынан қорытынды бақылау жұмысы бойынша тапсырмаларды дайындау Айдана Шахитдинқызына тапсырдым. Уақытында дайындап, есепті (отчет) тапсырды. Жас мамандарға өзара сабаққа кіруге КМ төрайымы мен жоспар құрылды. Сабақтарға кірген соң жас мамандармен кәсіби байланыс жасалды. Өз сабағы мен тәлімгердің сабағын салыстыра отырып өз тәжірибелеріне нені жетілдіру керектігін өздері анықтап отырды

Сонымен қатар жас мамандардың сабақтарына да кіріп отырдым. Жас маманның алғашқы сабағына сыни көзбен қарау мақсатында емес, үйрету, бағыттау мақсатында қатыстым. Тексеру жұмыстары кемшілік іздеу бағытында емес, түзету бағытында жүргізілсе және колледжге келген жас маманға үнемі қолдау көрсетіп отырса, нағыз шебер ұстаз болып қалыптасуына бағыт беру бағытында жүргізілсе нұр үстіне нұр болады. Колледждің жақсы нәтиже көрсетуіне жас маманның да алар орны ерекше.

Жас маман Шураева Айдана Шахитдинқызы 2 курс студенттеріне тәлімгер. Тәрбие жұмысы бағыты бойынша да жас мамандарға көмек берілді, тәрбие жұмысы жоспарын дайындауда, топ сағаттарын әзірлеуде, топтағы білім алушылармен қалай тіл табысып, жұмыс жасауға.

I жарты жылдықтағы жасалған жұмыс нәтижелері келесі жарты жылдықта он бағасын береді деп ойлаймын. Алда апталықта ашық сабақтар мен сыныптан тыс іс-шаралар жоспарланған. Жалпы айтқанда жас мамандар Шураева Айдана Шахитдинқызы жұмыстарын жақсы көреді, алдағы уақытта бірігіп көптеген жұмыстар жүргізіледі деп сенемін.

Оқытушы – тәлімгердің атқарған жұмыстары туралы, әдістемелік көмек көрсету мақсатында жас маманға ЕСЕП

Жас маман: Оңғар Айдос Сейдалыұлы

Тәлімгер: Тастанбеков Асилбек Амирбекович

Қазіргі заманғы реформалау жағдайында ұлттық білім беру жүйесін ерекше мәнге ие болады, бұл жас педагог тиіс барынша қысқа мерзімде бейімделіп, жаңа оған жағдайындағы практикалық қызмет.

Бүгін жүйесі тәлімгерлік жаңадан лайық ең назар, онда бейнеленген өмірлік қажеттілік бастауыш педагог алуға тарапынан қолдау тәжірибелі мұғалімдердің практикалық және теориялық көмек жұмыс орнында ұсына алады.

Жас маман Оңғар Айдос Сейдалыұлы тәлімгері бола отырып, негізгі мақсаттары мен міндеттерді анықтадым.

Мақсаты:

тәжірибелік көмек көрсету, жас маманға жетілдіру мәселелері бойынша теориялық және практикалық білімді және оның сапасын арттыру.

Міндеттері:

- Жас маманның қажеттілігін үздіксіз қалыптастыруды жалғастыру, жаңа түрлерімен меңгеру, әдіс-тәсілдерімен оқыту және тәрбиелеу, үйрету.
- Мұғалімге көмектесу, өз қол жеткізу педагогикалық ғылым мен озық педагогикалық тәжірибені шығармашылықпен, идеяларын оқу-тәрбие процесін енгізу.
- Шығармашылық жұмысының жеке стилін; кәсіптік бастауыш педагог нақты білімді және іскерлікті қолдану теориясын практикада қалыптастыру.

Болжамды нәтиже:

- Оқу қызметін жоспарлау білу, жеке, сондай-ақ оқушы, негізінде шығармашылық іздену арқылы өз бетімен білім алу.
- Жас мұғалім ретінде-оқытушының кәсіби маман қалыптасуы.
- Оқытушының әдістемелік, интеллектуалды мәдениетін арттыру.
- Оқушылардың білімін бақылау мен бағалаудың, жүйесін меңгерту.
- Білу, тәрбие жүйесін жобалау, жұмыс топпен зерттеу негізінде баланың жеке басын жүргізу, жеке жұмыс.

Жұмыс формалары:

- жеке, ұжымдық, кеңес беру;
- сабақтарға қатысу;
- мастер-кларстар, семинарлар, ашық сабақтар;
- теориялық баяндамалар, жоба қорғау;
- тәлімгерлік;
- сауалнама;

Біздің жұмысымызды үш кезеңнен құрдық:

1-ші кезең – бейімделу.

Тәлімгер міндеттерін анықтайды және өкілеттіктерін жас маманның, сондай-ақ оның кемшіліктері және дағдылары әзірлеу үшін бағдарламаны бейімдеу.

2-ші кезең – негізгі.

Тәлімгер бағдарламасын әзірлейді және іске асырады, түзетуді жүзеге асырады кәсіби дағдылары құруға көмектеседі, оған өзінің бағдарламасын өзін-өзі жетілдіру.

3-кезең – бақылау-бағалау.

Тәлімгер тексереді және кәсіби құзыреттілік деңгейі жас маманның дәрежесін анықтайды, оның дайындығын өзінің функционалдық міндеттерін орындау.

Таңдау жұмыс түрі жас маманмен бастаған кіріспе сауалнама жүргізу және әңгімелесу, оқытушы көрсеткен қиындықтар, проблемалар. Сауалнама қорытындысы бойынша бірлескен жұмыс жоспары анықтады.

Тәлімгерлік – бұл тұрақты диалог, тұлға аралық қарым-қатынас, демек, ұстаз, ең алдымен шыдамды және мақсатқа ұмтылған болуға тиіс. Өз жұмысында жас педагог, ол қолдануға тиіс неғұрлым тиімді өзара іс-қимыл түрлері: іскерлік және рөлдік ойындар, "шағын топтармен жұмыс", жағдайларды талдау, тілді дамытатын, іскерлік коммуникацияны, жеке көшбасшылық қабілетін, шешім қабылдай білу, дәлелді тұжырымдау.

Жүргізілген кеңестер мен әңгімелер оқу жұмыс жоспарың жоспарлау. Сабақ өткізуге көмек көрсетілді, жұмыс жоспарың және сабақ жоспарлары, әзірлеу және қолдану, дидактикалық материалдарды сабақта қолдануға үшін анықталды.

Оқу процесінің ішінде Айдос Сейдалыұлы сондай-ақ кез келген басқа оқытушының сол мақсатпен үйрену үшін маңызды кәсіби сапаларын көрсетті.

- оқу – танымдық атмосфера жасау;
- пайдаланылатын оқыту әдістері;
- оқушылардың сабақта жұмыс істеуі;
- сабақтың тәрбиелік жағы;
- мұғалім мен оқушылардың қарым -қатынасы;

Оқу - тәрбие процесінде өзінің тобымен Айдос тығыз байланыста және ата-аналармен ынтымақтаса біледі. Бұл үшін топта жеке әңгімелесу, ата-аналармен, сағаттар, консультациялар және басқалары жүргізіледі.

Жыл бойынша жас маманмен жүргізілген жұмыспен қорытынды жасауға болады: оқытушы қазірдің өзінде жақсы әдістемесін жүргізу меңгерген; сабақтың материалымен; оқу процесінің барысы мен тәртібін толық меңгерген.

2022 жылы Айдос Сейдалыұлы "Дарабоз" V республикалық байқауында «Бейнелеу Өнері» номинациясы бойынша қатысып, ол өз және 2 курс 3 топ студенттері: Иван Олег, Қолдас Мирас мүсін мамандығы және иллюстратор мамандығының студенттері Тасеменова Нұрайым, Аширбай Диана, Пушанова Арайлымдың жұмыстарын ұсынып «Атадан мұра» «Диплом» марапатталды.

Қорытынды:

Бейімделу кезеңінде жас маманның сәтті өтті. Жас маманға колледж әкімшілігі мен педагог-тәлімгердің теориялық білімді жүзеге асыру сұрақтарында, кәсіби шеберлігін арттыруға көмек көрсетілді.

Келесі оқу жылына қойылатын міндеттер:

- жас педагог құзыреттілігін дамыту мәселелері бойынша зияткерлік және шығармашылық әлеуетін сабақтарында жұмыс істеу.
- зерттеу және тәжірибелік қолдану тиімді әдістерін бағыттау, оқушылармен жұмыс істеу деңгейі әртүрлі ынталандыру қамтамасыз ету; оқушылардың бүкіл сабақ бойы рефлексия мен өзін-өзі бақылау.

Ә.Қастеев атындағы өнер және дизайн колледжінің 2021-2022 оқу жылы Жас мамандармен жұмыс бойынша жылдық ЕСЕП

2021-2022 оқу жылы колледжімізде 4 жас оқытушы жұмыс атқарады. Жанартылған білім мазмұны жағдайында жас мамандардың табысты бейімделуі үшін ұйымдастыру әдістемелік жағдай жасау мақсатында «Жас мамандар» мектебі жұмыс жүргізді. Жас оқытушыларлардың кәсіби дайындық деңгейін анықтау, нормативтік құжаттармен жұмыс істеуді меңгерту, жұмыс оқу бағдарламасын жоспарлауды дайындау, колледж құжаттарын жүргізу, элективті, таңдау пәндері бойынша және жеке және топтық курс бағдарламаларын дайындаудағы жеке консультациялар, қазіргі сабаққа қойылатын талаптар, оқу процесін ұйымдастыру формалары, олардың үйлесуі, қазіргі колледждегі топ жетекшісінің қызметі сияқты мәселелер отырыстарында қаралды.

Қыркүйек айында жас мамандардың тізімі жасалды, сапалық құрамын анықталды, «Жас мамандар» колледждің жұмыс жоспары бекітілді. Қыркүйек айында колледж әдіскері Хабибуллаева С.К. жас мамандарға әдістемелік көмек көрсету мақсатында "Тиімді жоспарланған сабақ жоспары - нәтижелі сабақ кепілі" колледжішілік семинар-коучинг өткізді. Жас мамандарға қысқа мерзімді жоспарды тиімді құру, сабақ кезеңдерін нәтижелі, жүйелі ұйымдастыру, Блум таксономиясы, SMART мақсаттар бойынша нұсқаулықтар ұсынылды.

Коучинг барысында жас мамандармен психологиялық тренинг өткізіліп, өзара еркін тәжірибе алмасуға жағымды психологиялық педагогикалық ахуал орналды.

Қазан айында тәлімгер- «Оқушылардың оқу іс-әрекетінің нәтижесін бағалау» тақырыбында тәлімгер-оқытушы Исаева Жадыра колледждің жас педагогтерімен семинар-практикум өткізді. Семинар барысында жас мамандар әр түрлі мазмұндағы шығармаларды бағалау нормалары мен критерийлері туралы, бақылау жұмыстарын жүргізудің, бағалаудың және талдаудың мазмұны мен әдістемесі бойынша, оқушыларға өзін-өзі бағалау мен өзара бағалау әдістерін үйрету жөнінде білімдерін кеңейтті.

Қараша айында тәрбие ісінің орынбасары Джумабаев Д.Т. «Жас сынып жетекшісі» тақырыбында семинар өткізіп, жас мұғалімдермен қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің қызметі, тәрбие жұмысының жоспарын құру және орындау бойынша жұмыс туралы мәселелерін талқылады.

Желтоқсан айында «Жас мамандар» мектебінің жоспары негізінде тәлімгер- мұғалімдер «Мұғалімнің рефлексивті әрекеті. Сабақты талдау және ішкі бақылау» тақырыбында жас мұғалімдерге семинар-практикум өткізді. Сабақта жас оқытушылар рефлексия, оның мәні мен түрлері, мақсатына байланысты оқу сабағын талдауға қойылатын талаптар, оқуға қойылатын талаптар, кәсіби қызметтегі алғашқы табыстар мен жетістіктердің рефлексиясы туралы түсініктерін кеңейтті. Тәлімгер педагогтар жас мамандарға оқутудың тиімді әдістері мен түрлерін, әдістемелік ұсыныстарды таңдап, оларды технологиялық үдерісте дұрыс үйлестіріп және ұтымды пайдаланған жағдайда оқу процесінде елеулі нәтижелерге қол жеткізуге болады екенін өз тәжірибесімен байланыстырып түсіндірді.

Қаңтарында айында бейінді оқыту жөніндегі директордың орынбасары Кусаинова С.З мектептің жас мамандарына «Пәндік олимпиадаларға дайындық және оқушыларды зерттеушілік жұмыстарға баулу» тақырыбында семинар-практикум өткізді. Семинар барысында мектептік ғылыми қоғамы шеңберінде оқушылардың зерттеу қызметін ұйымдастыру жөнінде және пәндік олимпиадаларға дайындау барысындағы ұстанымдар

бойынша бағыт-бағдар берді. Ақпан айында колледждің педагог-психологі Достаева А.Б. «Педагогикалық жағдайлар» тақырыбында тренинг өткізді. Тренинг барысында топ пен оқушының психологиялық-педагогикалық сипаттамаларын құрастырудың негіздері, сабақтағы қиын жағдай және одан шығу жолы, суицидтің алдын алу мәселелерді жас мамандармен бірлесіп талқылады

Ақпан айында мектептің педагог-психологі Достаева А.Б. «Педагогикалық жағдайлар» тақырыбында тренинг өткізді. Тренинг барысында сынып пен оқушының психологиялық-педагогикалық сипаттамаларын құрастырудың негіздері, сабақтағы қиын жағдай және одан шығу жолы, суицидтің алдын алу мәселелерді жас мамандармен бірлесіп талқылады.

Сәуір-мамыр айларында ««Бүгінгі жас маман – болашақ білікті ұстаз» тақырыбында жас мамандардың, өткізген сабақтарына өзіндік талдау, тәлімгер мұғалімдердің ұсыныстары және жас мамандардың шығармашылық есебі өткізілді. мұғалімдер Тастанбеков А.А., Сыдыкова Ш.С., Койланова Г.Ж., Исаева Ж.Ш., жас мамандар арасында «Оқушылардың іс - әрекетін ұйымдастыру» тақырыбында теориялық сабақтар мен шеберхана өткізді.

Осы отырыста жас оқытушылар белсенді оқыту әдістерін қолдану, оқу процесін ұйымдастыру формалары, олардың үйлесуі, оқытудың әртүрлі әдістерін қолдану, оқу іс-әрекетінің түрлері, сабақ барысында теориялық бөлімді белсенді формалармен тиімді үйлестірді.

«Жас мамандарға тәлімгерлік көмек білім сапасын арттырудың кепілі» (шеберлік класс)

Еліміздің ертеңі – бүгінгі жас ұрпақтың қолында,
ал жас ұрпақтың тағдыры – мұғалімдердің қолында»
Н.Ә.Назарбаев

Мақсаты:

Жас маманның теориялық білім, білігін практикамен ұштастырып, кәсіби шеберлігін шынға дауға ықпал ету.

Міндеттері:

Жас оқытушылардың үздіксіз білім берудегі қажеттіліктерін қамтамасыз ету және әр түрлі қиындық келтіретін мәселелерді шешу амалдарын көрсету, қиындықтардан өтуіне көмек беру;

Озық тәжірибелермен танысып, жаңа технологияны үйреніп, практикада қолдануға ықпал ету.

Шығармашылық ізденіске баулу.

Жас мамандардың алдына қойған мақсаты – шәкірттердің оқуға деген ынтасын арттырып, білімді, ізденімпаз, талапты азамат етіп тәрбиелеу. Сондай-ақ ұстаз деген ұлы есімге лайық болу.

Бүгінгі жас маман – ертеңгі ұлағатты ұстаздардың орнын басатын, олардан үлгі алатын, шәкірттердің сүйікті ұстазына айналатын тұлға .

Сондықтан, жас мамандарды тәрбиелеп, жақсы ұстаз деңгейіне дейін көтеруге жұмыстану.

Осы уақыт аралығында келесі жас оқытушыларға тәлімгер ретінде көмек көрсеттім:

Бахырданова Айгерим, Желдібаева Ақ-Маржан.

Тәлімгердің жас оқытушылармен жұмыс жоспары:

- Жас мамандарға жұмыс оқу бағдарламаларын құруға көмек көрсету;
- Жеке іс-қағаздары мен электрон журналдарды толтыруға басшылық ету;
- Оқу-әдістемелік құралдар дайындауға (слайдтар жинағы, есептер жинағы, оқу-әдістемелік кешен, т.б) көмектесу;
- Тәрбие жоспарларын құруға көмек көрсету;
- Пән бойынша күнделікті сабақ жоспарлары мен электрондік материалдарды дайындауға үйрету;
- Ашық сабақтар мен іс-шараларға өзара қатыстыру;
- апталықтар өткізу бойынша көмек көрсету;
- Колледжден тыс шараларға қатыстыру

Ең алдымен:

- жас маманға жұмыс жасауына жағдай жасау,
- жас маманның пән бойынша және қосымша сабақтарына қатысып, талдау жасау,

Алғашқы рет жас оқытушыға:

- оқу процесін ұйымдастыру;
- оқу құжаттарын толтыру;
- оқу процесінде оқытудың түрлері мен әдістерін қолдану;

Жас оқытушыға көмек көрсету және өз тәжірибеммен бөлісу мақсатында сабағына қатысу.

Оқытушы біліктілігінің маңыздысы – сабақты бастарда оқушылар назарын дұрыс ұйымдастыру, үзілістің соңы мен сабақ арасын айқындай ашып, оқу пәніне жедел шұғылданатын психологиялық жаңа ахуал туғызу .

Қандай да болмасын еңбек, соның ішінде оқу еңбегі де, оның қолайлы орындалуы үшін жағдайлар жасауға байланысты.

Әр маман өз білімін шындау үшін үнемі ізденісте болу керек, сондықтан әр жас маманның тәжірибе жинақтау үшін арнайы өз портфолиосы және жас мамандар үнемі тәжірибесі мол ұстаздармен тығыз байланыста болу керек.

Жас мамандар тәжірибелі ұстаздардың сабағына үнемі қатысып білмегендерін үйренгені жөн.

Қорытындылай келгенде, еліміздің болашақ мамандары қоғам талабына сай жан-жақты болуы үшін төмендегі міндеттерді әрбір оқытушы орындауы қажет:

1.Әрбір оқытушы өз пәнінің білікті, білімді шебер маманы екенін көрсете білу.

2.Студенттің білім деңгейін дәл анықтауға бағыт беріп, келешекпен байланысты сенімді қалыптастыру.

3.Студенттің әрбір пәннің мамандыққа қатысты мәселелерін ынтымақтастықпен шешу қабілеттерін дамыту.

4.Студенттің кәсіби білікті, білімді шебер тұлға қасиеттерін санасына құйып дүниетанымын кеңейту.

Қорыта айтқанда, *«Ұстаз білімді болса, пән қадірлі»*, оқу процесінің нәтижелі болуы оқытушының сабақ беру шеберлігіне, сабағын қызғылықты жүргізіп, зейін қойдыра білуіне, оқушыларды өздігінен білім алуға үйретуге байланысты.

Сондықтан оқытушы үшін сабақтың жүргізілу жүйесін жетілдіріп,

Оқу-тәрбие жұмыстарын жүйелеп, сапасы мол тиімділігін арттырып, жаңадан дұрыс өзгерістер әкелуге, оларды енгізуге барлық күш-жігерін жұмсауға тиіс.

Қорытынды:

Жұмысқа уақыт табыңыздар, бұл – табыс шарты.

Ойлануға уақыт табыңыздар, бұл – күштің қайнар көзі.

Ойынға уақыт табыңыздар, бұл – жастықтың құпиясы.

Оқуға уақыт табыңыздар, бұл – білімнің негізі.

Исаева Жадыра Шариповна,
Ә.Қастеев атындағы өнер және дизайн
колледжінің «Сәндік қолданбалы өнер»
кафедрасының педагог-сарапшы
оқытушысы

Ә.Қастеев атындағы өнер және дизайн колледжі
Оқытушы-тәлімгердің 2020-2021 оқу жылына әдістемелік
көмек көрсету мақсатында жас маманмен атқарған жұмыстары туралы есебі

Жас маман: Желдібаева Ақ-Маржан Ашрбекқызы
Тәлімгер: Иманкулова Зульфия Арипкуловна

Тәлімгерлік – бұл тұрақты диалог, тұлғааралық қарым-қатынас, демек, ұстаз, ең алдымен шыдамды және мақсатқа ұмтылған болуға тиіс. Өз жұмысында жас педагог, ол қолдануға тиіс неғұрлым тиімді өзара іс-қимыл түрлері: іскерлік және рөлдік ойындар, "шағын топтармен жұмыс", жағдайларды талдау, тілді дамытатын, іскерлік коммуникацияны, жеке көшбасшылық қабілетін, шешім қабылдай білуі, дәлелді тұжырымдауды білуі тиіс.

Тәжірибелі мұғалімдер тарапынан жас мамандарды қолдау, тәжірибелі мұғалімдер практикалық және теориялық көмектерін жұмыс орнында жас мамандарға ұсына алады.

Жас маман Желдібаева Ақ-Маржанның тәлімгері бола отырып, негізгі мақсаттары мен міндеттерді анықтадым.

Мақсаты:

тәжірибелік көмек көрсету, жас маманға білімін жетілдіру мәселелері бойынша теориялық және практикалық білімді беруге көмектесу және оның сапасын арттыру.

Міндеттері:

- Жас маманның білім беруді үздіксіз процесс ретінде жалғастыруын дағдыландыру, білім берудің жаңа түрлерін меңгеру, әдіс-тәсілдерімен оқыту және тәрбиелеу.
- Шығармашылық жұмысының жеке стилін; нақты білімді және іскерлікті қолдану теориясын практикада қалыптастыру.

Болжамды нәтиже:

- Оқу қызметін жоспарлау білу, жеке, сондай-ақ оқушы, негізінде шығармашылық іздену арқылы өз бетімен білім алу.
- Жас мұғалім ретінде мұғалімнің кәсіби маман қалыптасуы.
- Оқытушының әдістемелік, интеллектуалды мәдениетін арттыру.
- Оқушылардың білімін бақылау мен 100 балдық бағалаудың, жүйесін меңгерту.

Жұмыс формалары:

- жеке, ұжымдық, кеңес беру;
- сабақтарға қатысу;
- мастер-кластар, семинарлар, ашық сабақтар;
- тәлімгерлік;
- сауалнама;

Біздің жұмысымызды үш кезеңнен құрдық:

1ші кезең – бейімделу.

Тәлімгер міндеттерін анықтайды және өкілеттіктерін жас маманның, сондай-ақ оның кемшіліктері және дағдылары жүйелеу үшін бағдарламаны жасау.

2-ші кезең – негізгі.

Тәлімгер бағдарламасын әзірлейді және іске асырады, түзетуді жүзеге асырады, кәсіби дағдыларын құруға көмектеседі, оған өзінің бағдарламасын өзін-өзі жетілдіруге үйретеді.

3-кезең – бақылау-бағалау.

Тәлімгер тексереді және жас педагогтың кәсіби құзыреттілік деңгейі дәрежесін анықтайды, оның дайындығын өзінің функционалдық міндеттерімен салыстырады, бағалайды.

Таңдау жұмыс түрі: *жас маманмен бастаған кіріспе сауалнама жүргізу және әңгімелесу, педагог көрсеткен қиындықтар, проблемалар.*

Сауалнама қорытындысы бойынша бірлескен жұмыс жоспары жасалды.

Жүргізілген кеңестер мен әңгімелер арқылы перспективалық, күнтізбелік-тақырыптық жоспарлауға, сабақ өткізуге көмек көрсетілді, күнтізбелік – тақырыптық және сабақ

жоспарлары, әзірлеу және қолдану, дидактикалық материалдарды сабақта қолдану жолдары анықталды.

Оқу процесі кезінде Ақ-Маржан кез келген басқа жас маман сияқты мақсатына жету үшін маңызды кәсіби сапаларын көрсетті.

- оқу – танымдық атмосфера жасау;
- пайдаланылатын оқыту әдістері;
- оқушылардың сабақта жұмыс істеуі;
- сабақтың тәрбиелік жағы;
- мұғалім мен оқушылардың қарым - қатынасы;

Осы кезге дейін жас маманмен жүргізілген жұмыста мынадай қорытынды жасауға болады:

оқытушы қазірдің өзінде сабақ жүргізу әдістемесін меңгерген; сабақтың материалымен таныс, оқу процесінің барысы мен топ оқушыларының тәртібіне көңіл бөледі.

Ақ-Маржан тек өз пәнімен шектелмейді. Онлайн тестілеу ҰБТ дайындық жұмыстары , топ жетекшілік жұмыстарын сапалы жүргізеді, әрі оқушыларға ыңғайлы жағдай ұйымдастыра алады. Сонымен қатар колледждің қоғамдық іс-шараларына да белсене атсалысады.

Қорытынды:

Бейімделу кезеңінде жас маманның жұмысы қиындықсыз өтті. Жас маманға колледж әкімшілігі мен педагог-тәлімгердің теориялық білімді жүзеге асыру сұрақтарында, кәсіби шеберлігін арттыруға көмек көрсетілді.

Алдағы уақытта қойылатын міндеттер:

- жас педагог құзыреттілігін дамыту мәселелері бойынша және шығармашылық әлеуетін сабақтарында қолданысқа енгізу.
- зерттеу және тәжірибелік кезеңінде сабаққа қажетті тиімді әдістерін дұрыс жолмен бағыттау, оқушылармен жұмыс істеу деңгейінде әртүрлі ынталандыруды қамтамасыз ету; оқушылардың бүкіл сабақ бойы рефлексия мен өзін-өзі бақылауын ұйымдастыру.

Оқытушы-тәлімгердің әдістемелік көмек көрсету мақсатында жас маманмен атқарған жұмыстары туралы ЕСЕБІ

Жас маман: Бектұрған Наерке Қайратқызы

Тәлімгер: Сыдыкова Ширын Сабировна

Колледждегі математика және физика пәнінен жас мамандардың мәселелері мен перспективасы

Қарастырылатын сұрақтар:

1. Бүгінгі жас маман үшін шешілмеген мәселелер
2. Осы мәселелерді шешу үшін жас маман не істеу керек
3. Кәсіби деңгейді қалай көтеру керек, ол үшін қандай көмек керек

Бүгінгі жас маман үшін шешілмеген мәселелер.

Бірінші мәселе - уақытты тиімді пайдалану.

Оқытушының сабақты өз дәрежесінде өтуіне 90 минут уақыты бар. Енді осы уақыттың кезеңдерін жобалап бөліп көрейік. Бұл уақыттың 5 минуты – оқушының сабаққа дайындалуына немесе ұйымдастыру кезеңіне кетеді делік. 5 минутта үй тапсырмасы тексеріледі. 15 минутта жаңа сабақ өтіледі және оқушыларға сұрақтар қойылады немесе олар мұғалімнен тақырып бойынша түсінбегендерін сұрайды делік. Келесі 15 минутта жаңа тақырып бойынша есептер шығарылады, 5 минутта бағаланады және үйге тапсырма беріледі. Сабақ өту кезеңінде 45 минут жетпей қалады, яғни жаңа тақырыптың күрделілігіне байланысты тек жаңа тақырып бойынша сабақ түсіндіруіме 45 минут кетеді. Ал оқушыларға өз беттерінше есептер шығаруына уақыт жетпей қалады.

Екінші мәселе – оқушыны сабаққа қызығушылықпен қатысуын қадағалау және оқытушы сабақ берудің ең тиімді әрі заманауи әдістемесін меңгеріп сабақ беру.

Осы мәселе бойынша сабақты қызықты көрнекіліктермен өткізу – біздің мақсатымыз. Оқушының тақырып түсініксіз болғандықтан сабаққа белсенді қатысуы нашарлайды. Математика пәні әрине жеңіл пән емес. Оқытушы оқушыға қанша түсіндірсе де оқушының қабылдауы қиынға соғады. Қазіргі таңдағы жаңа технологияның бірі интерактивті тақта көмегімен актив студио бағдарламаларын қолданып сабақ өтіледі. Жоғары курста геометрия пәні бойынша осы бағдарлама көмегімен геометриялық құрал саймандар – циркуль, сызғыш, транспортирді пайдалану мүмкіндігі, сабақты бекітуде қойылатын сұрақтарды перде құрылғысын пайдалану мүмкіндіктері бар. Осы сияқты бағдарлама мүмкіндіктерін пайдалануда оқушылардың сабаққа қызығушылығы артады және сабақ жақсы деңгейде өтіледі.

Үшінші мәселе – оқытушы жаңа тақырыпты оқушыға меңгерту, оқушы өз бетінше сол тақырып бойынша әртүрлі деңгейдегі есептерді шығара алуы.

Оқушыларға деңгейлер бойынша тапсырмалар беріледі. Олар тек А деңгейіндегі есепті шығарса 3-тік, В деңгейге 4-тік, С деңгейге 5-тік бағалармен бағаланады. Алайда осы деңгейлік тәсілмен есептер шығарту ылғи жүзеге асырылмайды. Тақырыптардың күрделі болуына байланысты жоғарғы сынып оқушылары В және С деңгейіндегі есептер өте қиын болып келеді.

Төртінші мәселе – оқытушының жеке оқушымен тіл табыса алуы.

Сабақ уақытысында тыңдамайтын, тапсырманы орындамайтын оқушылар да кездеседі. Ол оқушылармен жеке жұмыс жүргізілуі тиіс.

Бесінші мәселе – жас маманның қабілеті жоғары оқушы мен үлгерімі төмен оқушылармен өз деңгейінде жұмыс жүргізу мәселесі.

Жас маманға 45 минут ішінде бірмезгілде әрі қабілеті жоғары, әрі үлгерімі төмен оқушылармен жұмыс жүргізу қиынға соғады. Сабақта үлгерімі төмен оқушыларға карточка

таратып, есептер беріліп, есептердің шығарылу жолы түсіндірілді. Ал қабілеті бойынша оқушыларға деңгейлік тапсырмалар берілсе, қабілеті жоғарылар әр деңгейден өтіп тапсырмалар жақсы орындалып, ал үлгерімі төмендер төменгі деңгейде қалып қояды. Олардың ілгерілеуі қиындай түседі.

Жоғарыда аталынып өтілген мәселелерді шешу үшін жас маманның не істеуі қажет?

Біріншіден, жас маман жаңа жұмысын бастауда алдына үлкен мақсат қою керек және ол мақсатқа жету жеңіл емес, ол үшін шыдамдылық пен еңбек қажет екенін білу керек. Іштей психологиялық дайындық керек. Жұмысқа үлкен жауапкершілікпен қарау. Оқушыларға сабақ түсіндіруден жалықпау. Оқытушылық кәсібін ұнату.

Екіншіден, колледждегі жас маман өз пәнін жетік меңгеруі тиіс және педагогикалық өтілі – практика жүзінде бірте-бірте жүзеге асады.

Үшіншіден, жас маманның өзбетінше ізденуі көп болуы: қосымша оқулықтар оқу, жаңа сабақ беру әдістемелерін үйрену, интернеттен материалдар алу. Заманауи жаңа технологияны меңгеру: интерактивті тақтамен жұмыс, Активстудио бағдарламасын үйрену, электронды оқулықтарды пайдалану.

Төртіншіден, жас маман біліктілігі жоғары мамандардан ақыл-кеңес алып, өз тәжірибесінде қолдану.

Кәсіби деңгейді қалай көтеру керек, ол үшін қандай көмек керек.

1. Жас мамандарды біліктілікті жоғарылату курстарына жіберу.
2. Жоғары деңгейде сабақ беру әдістемелерін үйрету курстарын ұйымдастыру.
3. Газет- журналдар, оқулықтар оқу.
4. Әртүрлі пән оқытушы мен өзара пәндік тәжірибе алмасып отыру.
5. Кәсібилігі жоғары мамандар сабақтарына қатысу.
6. Қалалық, облыстық семинарлаға қатысу. Интернеттен онлайн, видео сабақтар алу, материал, сабақ, презентация қарау.
7. Шетел тілін меңгеру. Себебі ол – жаңа ақпарат алу, жаңа технология меңгеру құралы болып табылады.
8. Жас мамандарға арналған іс-шаралар, конкурстар, олимпиада ұйымдастырылу, қала көлемінде ашық сабақтар берулерін қадағалау.

Оқушының оқуға уәжін қалыптастыру мен мотивациялық үдерісті басқара білу- сабақтың сапасы мен тиімділігінің кепілі

Қазіргі таңда колледждің алдында тұрған міндет- педагогикалық процестің тиімділігін арттыру. Осыдан оқу процесін қалай тиімді етуге болады? деген сұрақ туындайды.

Әр оқытушы оқушысының жақсы оқып, колледжге қызығушылықпен және құштарлықпен келгенін қалайды. Мұны ата- аналар да қолдайды. Өкінішке орай ,көбіне оқытушылар де ,ата-аналар да «оқығысы келмейді», «тым жақсы оқыр еді,күлқы жоқ» деп жатады. Бұл жағдайда біз оқушының бойында білім алуға қажеттілік қалыптаспағандығын,оқуға қажеттілігін сезінбесе, қызығушылықтың жоқтығы айқын аңғарамыз.

Оқушы білім алуға немқұрайлы қараса,қызығушылық танытпаса,білім алудың қажеттігін сезінбесе, оқуда жетістікке қол жеткізе алмайтындығын әр оқытушы біледі. Сондықтан колледж оқу процесінің тиімділігін арттыру мақсатында студенттің оқу қызметіне жағымды мотивация қалыптастыруы тиіс .

Оқыту мотивациясы жоғары деңгейде болмайынша, оқуда жетістікке жету ,оқушылардың өз бетінше білім алу дағдысын және танымдық қызығушылығын *қалыптастыруды* елестету мүмкін емес.

«**Мотивация**» сөзі латынның «*moveo*» - қозғалту деген сөзінен алынған.

Мотивациясы бар адам біреу жетелеп тұрғандай, табанды,тапсырманы орындауға бар ынтасымен кіріседі,интеллектуалдық, спорттық, шығармашылық жетістіктерге жеңіл қол жеткізеді.

Мотивация – күрделі педагогикалық проблеманың бірі.

Мотивация жүйесі — сапалы және жемісті еңбекті қамтамасыз етуден тұратын материалдық және материалдық емес ынталандырулардың өзара байланысы.

Оқыту мотивациясы — оқу қызметін жүзеге асыруға бағытталған процесс,ол барлық күш-жігерін тапсырманы бағыттайды.

«**Оқыту мотивациясы мәселесі- оқыту процесінің өзі туралы мәселе**», -дейді П.Я. Гальперин.

Мотивацияны 2 –ге бөлеміз:

Оқытудың сыртқы мотивтері:

- Бағалау;
- Міндет;
- Материалдық марапттауға ие болу үшін , көшбасшы болу үшін,престиж үшін оқу;
- Жазалаудан құтылу .

Оқытудың ішкі мотивтері:

- Өз ісінен ләззат алу Удовлетворение от самой деятельности;
- Нәтижеге қол жеткізу Прямой результат деятельности;
- Жетістікке ұмтылу Стремление к успеху,
- Өмірге қажеттілігін түсіну Понимание необходимости для жизни;
- Оқу қарым-қатынас жасау мүмкіндігі Учение как возможность общения.

Оқыту мотивациясының басты міндеті-оқыту процесін оқушы тұлғасының ішкі мотивациялық потенциалының ашылуына мүмкіндік беретіндей етіп ұйымдастыру.

В.А. Сухомлинскийдің айтуынша : *«Егер оқушының білім алуға құлқы болмаса,біздің барлық ойға алғанымыз бен ізденістеріміздің күлі көкке ұшады».*

Мотивация мәселесі кеңінен зерттелуде. Оқытушылардың жұмысын бақылау нәтижесінен байқалғаны: оқытушылар оқушы мотивациясына қажетті деңгейде мән бере бермейді екен.Көптеген оқытушылар өздері байқамай: бала коледжге келді ме оқытушының ұсынғанын бұлжытпай орындауы тиіс деп ойлайды .

Халық даналығындағы *«атыңды қайнар бұлаққа әкелгенмен ,суды қанып ішуге мәжбүрлей алмайсың»* деген сөзді қазіргі колледж тәжірибесіне қатысты айтуға болады. Иә,студентті отырғызып, тәртіпке шақыруға, тіп-тіке отырғызуға болады. Бірақ

қызығушылығын оятпайынша, ішкі мотивациясын қалыптастырмайынша баланың оқу қызметі көзбояушылық боп қала береді.

Студенттің білімнің қайнар бұлағынан «қанып ішуге» қалай тартамыз?

Білімге қажеттіліктің маңызы неде? Қалай пайда болады? Қалай дамиды? Оқушының білім алуға мотивациясын қалыптастыру үшін қандай педагогикалық құралдарды пайдаланамыз?

Балалар класта отырып оқуы және толыққанды оқу қызметі түріндегі жаңа білім мен дағдыны меңгеруі үшін оқыту процесін дұрыс ұйымдастыру қажет. (В.В.Давыдов)

- Судентті оқуға ынтасын , дағдының іргетасын қалау үшін қолайлы уақыт.
- Оқушының оқуға күш салуы оқу мотивациясының қалыптасу деңгейіне байланысты болады.
- Оқыту процесінің өне бойына оқушының білім алуына және қарқынды ақыл-ой еңбегіне ішкі қызығушылығын ояту маңызды.

Оқушының танымдық қызметін қалай мотивациялау керек?

Психологияның заңдылығы бойынша баланы бір қызметке шақырмас бұрын оны қызықтыра білу, ол істі орындау үшін қажетті барлық күш-жігерін жұмылдырып, дайын отырғандығына көз жеткізуіміз қажет.

Оқушының мотивациялық дағдарысының себептері:

- Оқу материалының шамадан тыс көптігі;
- Баланың өзінің психологиялық қауіпсіздігіне сенімсіздігі; (қорқыныш пен стресс);
- Жазалаудың көптігі мен марапаттаудың деңгейінің төмен болуы;
- Оқушылардың қабілеті әр түрлі, сондықтан іс-әрекетті орындау олар оқытушының көңілінен шыға алатынына және ұсынылған тапсырманы жақсы орындай алатынына сенімді болғанда ғана қызығушылығы оянады.

Оқыту мотивациясын арттыру – ұзақ, мақсатқа бағытталған , еңбекқорлықты қажет ететін процесс. Оқу қызметіне тұрақты қызығушылықты қалыптастыру үшін дәстүрден тыс сабақ түрлерін : саяхат сабақ, ойын сабағы, зерттеу сабағы, шығармашылық тапсырмалар сабағы, АҚТ , проблемалық сұрақтар қоюдың маңызы зор. Сабақтың әр кезеңінде оқытудың түрлері мен әдістерін тиімді байланыста қолдану балалардың білім алу мотивациясын тұрақтандырады.

Ішкі мотивацияны арттыру тәсілдері:

- Тапсырманы дұрыс орындағаны үшін сыйлық бермей, бағалау және мадақтаумен шектелуі керек.
- Сабақта жарыстыру жағдайын мүмкіндігінше аз пайдалану. Есесіне баланы өз нәтижесі мен жетістіктеріне талдау жасап, салыстыра білуге үйрету.
- Оқу мақсаттарын «жоғарыдан» міндеттемеу. Баламен мақсатын анықтауды бірлесе шешсе, тиімдірек болады.
- Оқу міндетін дұрыс орындамағаны үшін жазалау тиімсіз шара болып табылады, ол жағымсыз эмоция туғызып, баланы оқуға көзқарасына кері әсер ететіні есте ұстау керек.
- Мүмкіндік болған жағдайда уақытқа шектеу қоймау керек, себебі интеллекті жақсы адам барлығын салыстырып, талдап барып ойын жеткізеді, сондықтан оған уақыт қажет.
- Тапсырмалар оқушының жас ерекшелігін ескеріп қана құрылмай, белгілі бір дәрежеде күрделі , баланың құзіреттілігі мен шеберлігінің оянуына мүмкіндік тудыруы керек. Тапсырманың күрделілік деңгейі әр уақытта артып отыруын қадағалау шарт.
- Тапсырманы орындау барысында іштей қызығушылығын ояту мақсатында мүмкіндігінше жаңашылдық пен кездейсоқтыққа кездесетіндей етіп таңдау қажет.

Колледж психологы: Достаева А.Б.

